

Ewa Łużyniecka

Lubiąż, gm. Wołów, woj.
wrocławskie

Informator Archeologiczny : badania 19, 131-132

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wieku, kiedy wzniesiono na jego resztkach gotycki mur obronny pomiędzy wieżą Łokietkową a zredukowaną kaplicą Św. Gereona. Za panowania Władysława Jagiełły zbudowano obronne przedmurze, wykorzystując miejscami fundamenty romańskie. W XVI w. na międzymurzu powstała piwnica, mieszcząca zapewne urządzenia wodociągowe, połączone z kanałem w północnej ścianie pałacu, wiodącym na strych zamkowy. Inne fragmenty murów pochodzą z XVII-XIX wieku i wiążą się z robotami fortyfikacyjnymi prowadzonymi w tej części zamku. Badania wymagają kontynuacji, jednakże już na obecnym etapie można stwierdzić, iż XI-XIII-wieczna rezydencja książęca na Wawelu była znacznie rozbudowana, składała się m.in. z okazałej kaplicy Św. Gereona, kompleksu pałacowego, rotundy NP Marii, wieży obronnej, cellarium, a także zapewne innych, nie rozpoznanych dotąd budowli.

KRASNYSTAW
woj. zamojskie
Stanowisko - Zamek

patrz
późne średniowiecze

KUNICE
woj. legnickie
Stanowisko 1

patrz
okres halstański

LACHMIROWICE
woj. bydgoskie
Stanowisko 3

patrz
okres halstański

LĄD, gm. Lądek
woj. konińskie

Muzeum Archeologiczne
w Poznaniu

Badania prowadziły mgr mgr Krystyna Lutowa i Maria Zeylandowa /autorka sprawozdania/, Finansowało Muzeum Archeologiczne w Poznaniu. Dwudziesty sezon badań. Grodzisko wczesnośredniowieczne /VIII-XIII w./.

Rok 1985 miał być ostatnim sezonem systematycznych wykopaliisk na grodzisku. Złożono nowy wykop, który miał zamknąć przeciętne wału w północnej części grodziska. Na głębokości 50 cm w północnej części wykopu zaczął ukazywać się "piasek wałowy". Nad nim odkryto luźno-kiłka fragmentów ozdobnych płytek ceramicznych, odkrywanych i opublikowanych już wcześniej.

Na tym prace przerwano z powodu dużej fali powodziowej, która odcięła grodzisko. W związku z tym prace będą jeszcze kontynuowane.

LISOWICE, gm. Prochowice
woj. legnickie

patrz
okres wpływów rzymskich

LUBIĄŻ, gm. Wołów
woj. wrocławskie

Wojewódzki Ośrodek Archeologiczno-
Konservatorski
we Wrocławiu

Badania prowadził mgr inż. arch. Ewa Łutyniecka. Finansował WOAK. Pierwszy sezon badań. Relikty osadnictwa kultury rzymskiej, umocnień obronnych z okresu wczesnego średniowiecza oraz średniowiecza.

Badania prowadzono w sektorze A /ogród wschodni/ 1 B /dziedziniec pałacu opata/, w 7 wykopach, przy czym część z nich miała charakter sondażowy, stanowiły bowiem wkopy pod kanalizację deszczową, zakładaną na dziedzińcu pałacu opata.

Sektor A. W wykopie II, pierwotnie o wymiarach 4 x 8 m założonym przy wewnętrznym licu muru obwodowego rozpoznano 2 układy stratygraficzne. Młodszy wyznaczały warstwy niwelacyjne, miąższości 4 m, zalegające między murem obwodowym a stokiem wzgórza, na którym wzniesiono mur obwodowy. Na podstawie ceramiki występującej w warstwach tego zasypiska jego powstanie datujemy na XV w. Starszy układ stratygraficzny, niestety zaburzony przez późniejszy wkop, nie przedstawia się czytelnie. Warstwy zalegające zgodnie z nachyleniem stoku występują na odcinku 7 m. Od dołu wyznacza ten układ zgrupowane gliny, składające się z 3 warstw, miąższości 1,20 m. Powyżej rozdzielona owym wkopem zalega na długości 2,80 m warstwa spalenizny miąższości 0,16-0,30 m, a na niej warstwa przepalonej, spieczonej gliny, miąższości 0,10-0,20 m. Zakładamy, że odkryto pozostałości bliżej nieokreślonych pod względem konstrukcyjnych umocnień obronnych. Przedstawiają się one skromnie, odbiegają bowiem od typowych relikwów wałów. Nie można wykluczyć, że wyznaczają tylko fragment posiadawionych na stoku umocnień, które w swej zasadniczej części znajdowały się na jego krawędzi. Przedłużenie wykopu w kierunku zachodnim w celu wyjaśnienia tej

kwestii, na długości 21 m odcinkiem o szerokości od 1 do 3 m nie przyniosło rozwiązania, gdyż stwierdzono zniszczenie pierwotnych nawarstwień.

W wykopie II, o wymiarach 4 x 12 m, założonym po obu stronach muru obwodowego, nie wystąpiły relikty domniemanego wału. W jego wschodnim odcinku, położonym po zewnętrznej stronie muru obwodowego, wyeksploatowano częściowo do głębokości 4, 5 m nawarstwienia niwelacyjne związane z barokową przebudową klasztoru. W odcinku zachodnim tego wykopu z warstwy zasypiskowej przy murze obwodowym porzyskano bliżej nie określoną monetę srebrną, którą w zakresie stylistyki wyobrażenia można odnosić do schyłku średnio-wieczna.

Sektor B. W wykopie I, o wymiarach 1 x 14 m, poszerzonym w północnym krańcu o odcinek 3 x 3 m, stwierdzono zaleganie pod warstwą z okresu późnego średnio-wieczna, na głębokości 1,20-1,30 m warstwy o metryce wczesnośrednio-wiecznej, zawierającej ceramikę z 2 poł. X w. - pocz. XI w. /7/, o miąższości do 0,60 m. W jej epągu oraz w kolejnej, ostatniej warstwie wystąpiły także fragmenty naczyń kultury łużyckiej z późnego okresu epoki brązu i okresu halstackiego.

W wykopie IV, założonym w odległości 8-10 m od elewacji pałacu opata, o wymiarach 1 x 72 m, będącym wkopem pod kanalizację deszczową stwierdzono obecność warstwy spaleniwy z przepaloną brunatną ziemią zawierającą ślady zwęglonego i zbutwiałego drewna. Warstwa ta występuje na długości około 24 m, osiągając miejscami miąższość 0,60-0,80 m. Szerokość tej warstwy, uchwycona w wykopach IVa /4 x 6 m/ i IVb /1 x 8 m/, wynosi około 12 cm. W wykopie IVa zaznaczają się w warstwie pogorzeliiskowej 3-4 poziomye zwęglonych belek, ułożonych poprzecznie do długości warstwy. Interpretujemy intensywną warstwę pogorzeliiskową jako pozostałości spalonych umocnień grodowych. I w tym przypadku podobnie jak w odniesieniu do domniemyanych relikwów umocnień obronnych odkrytych w wykopie II, można wnosić zastrzeżenia o braku ewidentnych powiązań z innymi warstwami, tworzącymi bardziej złożone struktury pozostałości umocnień obronnych. Zwraca uwagę wprawdzie fakt, że na krańcach warstwy pogorzeliiskowej występuje zawsze warstwa gliny, z tym, że nie nosi ona śladów oddziaływania ognia, co przy tak intensywnej warstwie pogorzeliiskowej powinno było zaznaczyć się wyraźnie, gdyby przyjął, że warstwa gliny stanowiła zabezpieczenie przyziemia wału, a tym bardziej, gdyby była glinianym piaskiem wału.

Nie rozstrzygnięto jednoznacznie kwestii chronologicznej przynależności domniemyanych umocnień obronnych. Brak tu temu na obecnym, rozpoznawczym etapie, badań pewnych przesłanek. Siedmi jestesmy datować je na okres wczesnego średnio-wieczna. Przemawia za tym występowanie miedzianych skorup naczyń średnio-wiecznych w warstwie umocnień obronnych w wykopie II oraz obecność pod umocnieniami obronnymi odkrytymi w sektorze B /wykop IV, IVa i IVb/ warstwy z materiałami kultury łużyckiej, przy braku warstwy z materiałami z okresu wczesnego średnio-wieczna, która zalega bezpośrednio nad warstwą kultury łużyckiej w wykopie I i Ia, w obrębie grodu. Ten ostatni fakt wskazywałby, że powstanie warstwy z okresu wczesnego średnio-wieczna ma związek ze wzniesieniem umocnień obronnych, nastąpiło we wnętrzu otoczonym umocnieniami obronnymi.

W wykopie IV i IVa odsłonięto częściowo zachowaną wzniesioną partię budowli. Mury grubości 0,70 m wzniesiono z kamienia polnego i cegiel. Odsłonięty częściowo rzut budowli, porwała na jego rekonstrukcję, ma wymiary kwadratu o boku 3,80-4,00 m. Wnętrze budowli wypełniało gliniane rumowisko, częściowo wypalone na kolor ceglasty, fragmenty konstrukcji drewnianych /bełki/ w bezładnym układzie. Z wnętrza budowli wyeksploatowano fragmenty późnośrednio-wiecznych naczyń.

Badania będą kontynuowane.

LUBIN, gm. Kościeln
woj. łęczyński
Stanowisko I

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
Zakład Archeologii Wielkopolskiej
w Poznaniu

Badania prowadził prof. dr hab. Zofia Karnatowska i doc. dr hab. Stanisław Karnatowski. Finansował WKZ w Lesznie. Cenny sezon badań. Zespół architektoniczno-osadniczy klasztoru benedyktynów /XII-poł. XIII w./.

Prace prowadzono po południowej stronie kościoła /sektor I/, po stronie północnej /sektor IV/ oraz w niewielkim zakresie wewnątrz zachodniej części nawy kościoła i wewnątrz wieży /sektor XIV/. Najciekawsze rezultaty uzyskano w tym ostatnim sektorze. Odsłonięto bowiem relikty należące do kilku kolejnych faz budowy w ramach II fazy romańskiej /XII-poł. XIII w./ . Najstarszym reliktem jest zalegający w północno-wschodnim narożniku obecnej wieży fragment fundamentu o zarysie kołistym, być może jest to fundament wieży analogicznej do odkrytej w narożniku południowo-zachodnim murów obwodowych. Wskazuje to zarazem na fakt, iż w początkach II fazy romańskiej kościół był krótszy i od zachodu otaczał go mur obwodowy. Dopiero w następnej podfazie /IIa/, wiążącej się z pobudowaniem klasztoru, z północnej strony nawy przedłużono i do budowanej partii wzniesiono emporę wspartą na filarze środkowym. Szerokość empory wynosiła około 3 m. Jako podstawę pod wieżyczkę schodową wykorzystano część wspomnianego kołistego fundamentu, poszerzając go nieco. Dopiero w następnej podfazie /IIb/ przypadającej być może już na początek XIII w., dobudowano od zachodu wieżę w obecnym jej kształcie. Pod emporą na osi kościoła znajdował się grobowiec budowany drewnem i przykryty grubą płytą z zaprawy, w którym pochowano mężczyznę lat około 23. Nieśety grób został wyrabowany.

Wykopy po stronie południowej /sektor I/ nawiązywały do odkrywek w uległych sezonach. Ujawniono dalszą część muru równoległego do południowego muru I świątyni, uzyskując cały zarys budowli o wymiarach